Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Disputationum phylosophicorum pars III. s. physica particularis - Cod. Ettenheim-Münster 229

Archert, Ignatius Ioannus Franc.

[s.l.], 1730

Quaestio 5ta

urn:nbn:de:bsz:31-120397

Visual Library

Num: 59m. Dicitur quod rarefactio et condensatio producunt materiam quantitatis, et condensatio destruit formam quantitatis quia. Quia communiter non quia non potest obiici, quia forma nova quantitatis in rarefacto, neque etiam forma prioris quantitatis in condensato cum non sit ratio, quare exigat prior quantitatem destrui, eo quod neque defuerit forma ex defectu formae substantialis sui non, neque ex defectu causae finalis neque ex defectu formae substantialis sui non, neque ex defectu causae finalis neque ex parte contrarii, cum nullum sit, neque ex defectu causae conservantis virtute Dei, longe ab effectuatio vetus ac non esset si in rarefacto fiat quaeque nova quantitas tunc si fiat simul quaeque non ja et alias aliquis aliter fiat ac fiat. Secunda fiat quaeque quantitas ac in corde fiat, quae fiat ac contra naturam quantitatis, utpote, quae est incorruptibilis cum alia detur. Si dicas non, quia non est substitit substantiae quantitate, aufertur hinc fit naturae alia contra ea, quia si hoc fieret, tunc esset non cum naturae detur in naturae loco sed non esset non. Si vero, non fiat forma non fiat non esset, si vero superflua erit quae nova quantitatis, cum sufficiat prior, quae naturae ubi non est et fiat non et fiat.

Quaestio 6ta

An et quo ordine singulis detur convenient.

Articulus 1m.

An et quo ordine convenient primae dentes.

Num: 60us. Quod in ordine fiat continentur aliquae ex iis: dentes entra controversia est, ubi in agitatur. Quanta dentis fieri ratione ordinis, et magno gradu interiori, quia totus hic et nunc autores disputant duas, quid nunc dicit aut fiat sed in fiat, aeque in excellentia sed quae aut infra sunt, cuibet ordo convenire nunc dentis in fiat aptitudo est certa est. Ubi tunc dentis, quae in dentis ordo est in fiat, alia etiam in genere inferiore, quoque autem illa sint in singulis id dicit explicare vitae fieri de ge. Ar. 2 ait terra fuit frigida, aqua autem fuit frigida magis quam humida, aer autem humidus magis quam calidus, ignis autem calidus magis quam siccus, ex hoc fit conclusio, terra ac in omnibus fiat in excellentia frigidus et sic de aliis. Aliquia fiat certa fit, alia nunc certa fit, de his igitur breviter agendum qui nunc fit certa.

Num 61m. Dicis igitur, aer est non sua substantia est potius calidus in eudentia frigidus, plus. Ex una parte ex calore aeris magnia fiat arctis, ex altera est ordo affuit convenienter in oppositio quae, ab a parte, quae est exprepa subtilis calis, aeris et humido

magnitudinem Calidum, ex quo fit fuit argumentum. Aqua enim non tribuit aeri calorem, quo terra tribuit frigus, aqua humiditatem, et frigus siccitatem in excedentia, ita infra siccum, quo etiam aeri tribuit calorem in excedentia, ita infra humidum: quo etiam ipsis pertinet ipsa res, a quibus non potest ex solutis obiectis.

Num: 62 us.

Prior ergo ex natura sua et frigus in excedentia quam humidum. Ita communem Doctorum quam in octavum Physico. Si igitur aqua in faciem terminata, aeri alterius, quo pars in natura quomodo a joti inquit Dictis plenum, et tum humanis, impetuosis, inquietum, leve, id. fo. in faciem patiatur se terminari, tamen quantumque cuius ambientis, etiam vitam bona ex eo, quia cum faciem se accommodat tum cuius ambientis, in facet ea adeo autem, vehemens, et inquietum. Sed patietur ut clare colligit ex natura aeris et aquae. 2. ptis id a. ex varijs experimentis ita j. si in plano ex aquam fare ex vapores ad ex anthore haliter in suspiletur, accedat quidem illas aliquantulum, ubi tam ascenderit impetus impetuosus flatus. Brevi tum abit, et restituet se antiqua figura pravenindo ofi. 2. ab intra vas quadratum contentus flamma in faciem tum ad ejus angulos quadrati vasis implebit, sed pervenit in fine cum fervida in nunquam ejus vas ambeis est cinimbrium. go.

Num: 63 us.

Solvuntur obiectiones.

Objo contra id duae Evotiscunque aer ab agente calido extrinseco, liberatur, sibijs algor, flatum ad naturam frigus se redeunt go. a. p: j. in aeri simonij montium regis aer fuma etiam aestate frigidum est ita quod illue radij solis ab, a tel ure reflexi, in a aestuant, in nonnulli. Obiet illue pervenant. 2. ardente etiam Sirio aer nostrum hyeme, frigidum est, quia aim tum aestu extra solis calori non angulus est expositus. 3. in regionibus Zona Torrida, subinde frigidiores fuit Noctes, quam in illis regionibus, quae intra ultraque Zona temperatam sunt in eatur. Frig dicit non ratio aeliis aliquinam sequit nisi quod aer illarum regionum ex radijs reflexis, quei aere regionum temperatarum etiam de norte fermit. magis remotus sit. R. na. frigus illud, quod remoto sole vel calore retinetur in aere in tum venit ab ipsa natura aeris suum frigus equa inter separantis, sed a carpis extrinsecis, minimum ab en halatibus ibi frigidis aqua, terra alionumque effectum heterogeneum et mixtum. in ibi frigus regis detig plummatur, quidem effectum in maxime dominatur in nitrosa, ibi aer non illuxit.

quidem etiam influxu planetarum fingendorum me[illegible] Luna. Ex quibus etiam Colligitur Ipsum ad hanc plaga, an Sphaeroidem [illegible] fingi aeris igni in [illegible], montium magis continuo è, saepe prevenire posse à praetuis Nimbis, et saeva glacie, quibus superna montium Columina obsita, quas adeo et 3. praeter Brio Terra et aqua nostrum Orbem à radijs Solaribus liberaij effluvia fingida expeditius agere in Circulum fluvium aeris

Num 6qus. Obs contra ea plaga. pts figura Cometae prevenire ab antecedente et praecedente aere gene progressu plano. Ita a. ex plebis ab quibus à vitis latis pbla, nam, si Cometae illa figura prevenire ab aere ambiente et praecedente, fuit Obes plana in Cometis editioribus, ubi omnino aer ponit se rarior et subtilior et amplior et magis compressa, in Cometis vero humilioribus, ubi aer superior densior et crassior plana. Obes et tenuior et granulior, eo quod aer tenuior magis pergat qm crassior. Idaeque Obes plana in regione aeris inferiore et Cometae magis oblonga, et immotis circumvalata, in superioribus levior et aeris circumfusa. 2o. Si plana figura Cometae prevenit a gravitate aeris Obes amplius pts quod ignis sit absolute levis. quod tamen negant et per; ratione cum plumae. Sed pts ex eo. quia ex eo quod aliquid Corpus fluidum pts Levitas absolute sed tantum relativa, ut patet in illo ipso Exempl. quod adversari tantum de aere et aqua ascendente.

Articulus 2us

An ex quo Obes convertant Meteora.

Num 6ius. Obes meteorum pro gravitas, Levitas, vis Elastica, et impetus per impetum gravitatis quod aliquid certum è quod Convertat terram et aqua. Dubium tam è an etiam Convertant aer et ignis vim et virtutem Elastica Convertunt aeri id Superna Dominus. Quod Sit impetus et impetus penetrat quod aeriquidem dilatatum fuerit et deinde alterum quantum ad letter, congelat aer, et ignis

Num: 8ius. Quia igitur aer è ipse gravis. pts ex 1o authoritate ne qua à Ptolomaeo Lib. 1. de Cels. c. 8. ait, in ipsa regione ubi gravitas Obes proterquam, etiam aer ipse. Signum autem è, qua Zeolit, plus in Plaga ubi, qm vacuum. ex quo tanta ratione Fumil et experientia pts ex 2o, aber

sive folia lignorum pondere premitur à. Si sit, rarefacere, qua fit rarior, et quo plus aeris absorbet, eo plus ponderis augeat, qó aer absta gravior. Si ém absolute levis sit, et fieret pondere prior sed levior quemadmodum ém absoluta gravitas addita gravibus augeat gravitatem. da ém absta levitas addita absolutae levitati dabit augebit levitatem.

Nun Bynes.

efficiunt aer premit qua est pondus suum, qó é absta gravis. a plris experiis patet. Scholg in sua Technica curiosa n̄ vetitum. Si n̄ jm et promagis mais ibi experimenta è tubo Torricellian. sive perennesson in quo incumbens aer Mercurium, aut quae una, aliorum Liquorum sustentet. Sicta qó cuncti eam perspicabunt admirantur tam ea particularis. experimentum Dr Hong Jhong Quangel. Tho Torricelli agni Hetruria Duris Mathematico, Jus sub eunte 1660 qd. auspicit tubum ex vitreo Cristallinum, qui tum pedum longitudine aereo cuncti, aereum extrema fuit clausum Hermetice, aereum remansit apertum, totum hunc tubum inclinat Mercurio eó tubula, qa nihil aeris Sacta Scholastica Mercurio deliberare, tubum hunc in modum repletum clausit digito, ut nunquam in aliud quod in Globo Magnabat crystallo argentum vivum mersit, tandem digitum leviter aperuit, indatqs Mercurium prae in tubo Lodigito defendere. Sicta porro in hoc tubo Mercurio colo sudat Lineo plenum, elevari calo vero plurio depressum, et aliud fere obscure nisi ob pondus pressuris aeris, ut ad eo in mingere qó solide Murgundia Zuidia pennis varis, one pene Condibous confertus reagen ée, involia tuia effectui ée pedi apportare. probo aeris incumbentis pondus. qó.

Nun Obs.

Dico 10 ignis phlgné absolute gravis, sed levis. ptó eluó ex una parte, et absta ignis Levitate fieat ée phlé dicta antiquitus, et Scholastorum in altera parte et absolata ignis gravitate n̄ effectus Commune, ratione, qua eliduat authoritate et Scholastorum communem corrigat qó. ; ut nbm a quae phlé clara, nam Lignum de Calo c 6. capiesse ait ignis nihil oó bhé gravitatis, et tamen nihil oó bhé levitatis. Obia vero intermedia. aqua et aere, ée partim grava partim Levia dó Aqua duntaxat levia. ex quo satis Liquet alé, ubi bhé ignis denuo gravitate Scaena, attribuit Levitatem n̄ Logici de Levitate effutiva ut volunt adversarii, sed de Absta ad author. ratione phlou

dotrinis antiquitatis quod attinet ad aerem [illegible] ab Philosophis ut eruditis heuristis et ab antiquis in medium adhuc [illegible] quibus [illegible] Lucretius, qui regnum ac gravitatem asseruerit. Lindanus [illegible] Festinipoeta ad minuendos Philosophos [illegible] solvunt obiectiones.

Num: 699 Obj: contra 1ad Lib: aer dicit libere virtute innata moveri se ad locum sibi proprium, atqui long proprius aeris a sphaera superior terra et aqua, ergo dicit libere virtute innata moveri se superadeundo et aqua. Atqui in libertate virtute innata moveri se super terra et aqua nihil libertas levitate abstrahit, ergo aer a abstrahit levis. Ratio hic argto probat, quod etiam aqua dicat ac abstrahit levis. Praeterea aer dicit libere virtute innata moveri se ad locum sibi abstrahit proprium cum ad locum sibi tam abstrahit proprium non sit longe proprius aeris ne sphaera, quam superemineat terra et aqua, sed centrum terra, ad quem ne adhuc nihil relinquitur, quemnam aqua quod in puteo innata terra ascendit et virtute innata ascendat, si itaque sic modo fore aere fieri in statu violento atque ipsum in aqua ambiente terra dum Ar: ill: vid: in statu violento cum quod e in statu violento a: tunc solum id dici ratio loci libi proprii ac in statu simpliciter violento, quod libet aliquid in sua levis infra ut ad terra et aqua subsaga est in medio aere, et si etiam sic distinctae transmitteretur solum quod eximde absurdum sit, ad quaesitum ipsum in aqua, tandem ipsa etiam terra admittere debeant, cum in sit in centro terra, qui tamen long proprius terra.

Num 700. Dicis 1 aeris aere quantum in sua sui natura ipsum heterogeneum, quod non a abundat aer 90. Ora, 10 quantum antiquorum persuasionem, qui dicunt aerem ab aere levem in loco ab aere puro, sed ab aere nro commixtum [illegible] quae tamen ing. ut patet ex altero nubes, quae fere quotidie ex aeris, imo ipsum aeris ori vulgari et [illegible] de aliquibus aeris [illegible] experimentum aqua a potentiam, 20 in solo ipsa heterogenea. Libens

gravitabat, aer vero absoluta Levitate in quantitate illa in Oceano aereo ita circumfusus, in quem, quod gravius est, ascendit, quod levius sine id adhuc Terra.

Obj: contra hunc. autem Ubi Ignis Levitatis in igne. quo. ra Ignis nunquam est, quod tendens Sursum, atque hoc nullum est quia Ignis ex Levitate ita in sphaera tendens Sursum. Quae Ratio Sua Sphaera et. Longinquitatem Rhei Syrae aere, atque hoc est Falsum quo. ipsa jo autoritate Ubi regis L: 1 Metaph: c 4 ait, quod illud quod Syra aere est, ipsi consistunt vocari igne in ea ante igne. Ro quia non vult ea ubi finis ipsi quae ira igne in sphaera ita constituitur. Sic multo Convenientiae Ipsi, cum certum est Terra Lunare ipsi Sublunaris igni Longe propinquae Centro Terra. Este Long hic Inuenit. Conadi, multo aptior ea ordi, eo quod ex inde Calor, quibus adeo rubrig multo convenius di fieri quam quo. Ipsi jo modo argum, nullum Ubi Ignis gravitat, absque igne quo igni non est absque gravis. Ro ne ad pt. n. ne ad hucq pt. n. ne ad probad, id est ne arte ad Sunt pti quod ignis Sua Sphaera in Ubeat in Concavo Lunae. Si petat: ubi quo Ubi ignis Long propinq, Sine in Concavo Lunae. ergo in Centro Terrae, ita ordi, ipse est, quod fit Syra ipso aurae attenuat, et si Cel, etiam Sphaeram Sint Liquidi Syra ipso Syras. Sed tu ibi Sphaeram aqua Superel aliquis aer, opici aliquis ipse est, quod ibi Sto ignis qui aqua, ubi quo Sphaeram, quae no Sanis pagnis Super Calor. est dicunt. Ro non, ponit quod fit Syra ita ut ad aeris regione, dum quas ipsa ipsi volunt ambo aquis grandi ar. Hi dari porro ambo est detrahitur, nullum Sine ignis in ab Supremae Sphaera n: ipso et simul quod ad ra p: Sine et nullo ignis in ab Sua Sphaera pro est magna int aurae pabori Calores. Interim Lydeo ingi eruterti ad ordinem Sed in aegione Sublunare, deinvador ad ea p: q. ignis Sublunares pro Serrie ad Sed Sud Calore provenda ad generad, ipse est quod ibi Ubeat Sonu Sibi proprio

Nem 4 jus.

Obj 2 ultimo Ora gravitant in Loco proprio: Si Communes Contra antiqu, ipsi respit. absque Ubi hic ipsi Ipsi rere jo autorit: Si id vult Lau Ipsure dorsche arles. ow L: 4 d. Cel 4 c 10 ait in sua regione ora gravitate Cel

Nem 4 rau.

motus grae. q. autem hic gravitatem ipsi in aqua ipsam seu principium
deorsum. Sed ipsum ipsum deorsum. Dicunt ex D. q. flatus subtiles,
pilae plus trahere qm. vacuum, vel ex ipsa natura gravis. q. vi natura
subiti deorsum potius cadunt, pro. pro autem in loco proprio,
pro in superiori. Dico ratio petita ex experientia. ex ea primum. q. aer pressus
in Mechanicis aqua in alium Lignosum, cum in tubo facto ipsum ex a
partialis superficies teneat, et obstruendo oneratur, observari
praeter alia. Sepius oneratur, q. gravitatem deorsum in eum ad se movere debet,
sed autem subiti deorsum, pro in duris solis, quin detur motus, et potest
in hac, qui in manu dicti. Etiam cum sunt in regione sua in ea in loco
proprio absolute tali, et sed in loco proprio subtile tali, adeoque
hoc illi et dicit facto subiti deorsum. Dico in sp. q. hoc, dicunt subtile
gravitatem eius, et si sit aqui sit, prondy aqua in cum antiquo prae
eum pondere in subtilis a subtilis tubi nisi ex peculiari illi fons
in ea parte, quae p. extremum premitur. Lunati, ac a suo loco dimoveb,
ed q. Quidam ipsum praecipuo facto sed maxime sit aequali ex opposito,
in qua sit subtilis generali praeter, ap. ad subtilis pro dicit, q. aer in flatibus tuno
vie moribus sit compressus qm. in superioribus gravitatem maxime hyp:
ercoie aeris in inferiore

Nova Opus. Dres: 20 Dicit sit pronia ipsum motus in q. bo praetui. R. notum proprio
q. quid causa ab ipso producente certum a quod est, quia sit causa illi
motus, quo aig. praetui a projicienti ad separatum tractus, quidem, dicere de-
vencit ad terminum in Convenit inter dictos gres. Arist. 8 phi: t. 82.
et L: De Celo 283 asserit, q. motus ille quidem a projicienti, postea vero
ab ipso medio supperiori. secundum ab hoc stat pertinet ex consideratione
et mtio hos sequens alii inter eos Divi Thomas: qui ut Divi doctor
Curvus l: ubi ipsum interpretari in Sufficiet, q. proprium asserit, quod
ipsa aeris opponunt sed grave, si potest, B: de Ren: in con:
pendio exhibet. Tb. Ll. C8: B: l: quia ex illi dicti ita hac, q. a
non apparet unde medium eg. aer stet detrahere, tarda vi atque velocitate
motus eiusdem adeo grave: quale eg. in plo tenue maioris, tenuem, bellis
ad aer sit q. adeo tenuis, aqua. Libile, et dicit etiam oneri tempus,
quietis, atque in statu cuiusdam posset. R. si aer tuerent lapidem q. sit dicit
ipsum ipso aeris movere, in sit autem lapidem, a quo tonetur ipse aer

Magnitudo Soli, notus qui requiretur et sufficiens ad pondus tam grave tanta
Celeritate producendum, certe motus ille fuerit, dubitet longe velocioris ac,
qui motus rotundus venti, cum etiam rapidissimi ventorum turbines tanti,
pondera globum tanta velocitate quidem in praecipiti, aliud forte via
inclinati modo quidem quem indunt perpetuum, nequit, quia petit
motum, Sed quidnam à Sphaera quis praeter eniq; gravitate, attributo
iam dictum. Ipse denique motus realiter dicta, et conspicuae in impetu
Sunt quae, quia à praesente cum praeter impetum, et aliquidem in ab Several
rum Hungarum, qua talium posset, quin illi motus Comedere, ab Hungari regnis
quoniam nunc impetus esse à nisi ad tempus Severae rotari, eo quod
bi code sui in Vigore Tunc.

Dreizio Quando sit cum sphaera et distincta illi impetus, et Sphaera concurrit Numero : 24 us.
cum sphaera illi nihilo Dare obnoxiari Deus, cum alia sphaera post
nec ab ipsi impetus illa concurrit in proximate, Dum Saepe in sphaera,
aut in capitis mittens, neq; ab ipso quae praeter, utpote ei impetus illa
in contineus. Et alterum Ipsi praeter Sphaera concurrit impetum
distinctis immediate an distantia influeq; sphaera, Dum autem distinctae qua
Ipsi Deus angeris tunc distincta, tempus gravitas, si unq; ipsi grave
petit motum, deorsum in aut Sursum aut alio modo. autem Ut vis
resistitiva maior ei aeris, quo impetus illum etiam mutetur iamnunc
et in Tempus illo nihil in contrarium, quod ipsi grave, cum de Sursum
petit extreme in interim Mis

Dreyzo Quale motus partorum sit Portaris in medio. quia principio Num 25 us.
et fine. Sphaera concurrit motum ex velocione in medio, quia in principio,
qua motus augeat impetum, deinq; explicatis motus huiusmodi, ad
hunc modum quo explicatis ancillatio motus generalis deorsum, notabilis
Exempla 1: de Reneo: contrarius participatorum oberit frontem dei in
cine gravi maiorem ac maiorem impetum ac impetum usque ad Decimum auctoris
Velocius porro motus in medio quia in fine, qua impetus in Ibet pauto
ut tum ad sui arga enim quia ad sui existiad. Idq; ipsi bonum uniuersi,
et minata gravitate Ipsi mobili.

Quartio 60

Bernardus Ottomo in matis.